

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Český jazyk a literatura

Klasická a autorská pohádka

6., 7. ročník

2. – 8. 2. 2012

Autor:

Mgr. Vladimíra Barboříková

*Zpracováno v rámci projektu „Krok za krokem na ZŠ Želatovská ve 21. století“
registrační číslo projektu: CZ.1.07/1.4.00/21.3443*

Projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky.

Informace o projektu

Název projektu: Krok za krokem na ZŠ Želatovská ve 21. století

Registrační číslo: CZ.1.07/1.4.00/21.3443

Příjemce: Základní škola, Přerov, Želatovská 8

Anotace:

Vzdělávací materiál bude využíván v hodinách literární výchovy jako součást studijního materiálu pro žáka. Žák na základě práce s textem a srovnáváním s dosavadními svými znalostmi rozliší základní znaky pohádky klasické a autorské. Má možnost ověřit si své získané vědomosti na kontrolních otázkách a úlohách a také uvede výrazné představitele tohoto literárního žánru.

Klíčová slova:

žánr - pohádka, pohádka klasická a autorská (moderní), autoři pohádek

Pracovní list:**2 V á n o č n í p o h á d k a**

Kdysi dávno nedávno, blízko neblízko Přerova žil ve své podzemní skrýši trpaslík Malíček. Oč méně měřil, měl totiž jen výšku 48 cm, o to více se těšil, až nastanou Vánoce a on bude moci konečně vyjít mezi lidi. Od svých starších kamarádů slyšival, že právě vánoční čas je ten nejkrásnější, nejlaskavější, že bývá i pro nenadále opuštěné hosty prostřena štědrovečerní slavnostní tabule a že po sváteční večeři si lidé pro radost rozdávají dárky. Náš milý trpaslíček se už viděl, jak si k nim přisedá na malinkou židli a dívá se do rozzářených očí dětí, maminek a tatínků.

Konečně nastal tak dlouho očekávaný den ! Malíček skočil z postele, oblékl si své nejkrásnější šaty, navoněl se vodičkou z kouzelného flakónku a už byl unášen do Říše lidí.

Najednou stál na břehu zamrzlé řeky nedaleko mostu, z výšky na něj dobrotivě shlížela kulatá věž zámku a z šedivé oblohy se sypala chladivá sněhová nadílka. Malíček se ani nestačil řádně porozhlédnout, když tu zaslechl tiché vzlykání. „Jak může někdo o Vánocích plakat?“ divil se Malíček a vydal se za hlasem. Na kamenných schodech brzy objevil holčičku. Po červených tvářích se jí kutálely slzy jako hrách. Sotva však našeho trpaslíčka spatřila, bylo po pláči. „Proč jsi tak smutná?“ zeptal se Malíček, „vždyť je dnes tak vzácný den !“ „Víš, myslela jsem si, že vyhraji v soutěži hlavolamů 1.cenu, panenku pro moji sestřičku, ale nevyhrála jsem. Navíc jsem ztratila peníze, a tak ji ani nemůžu koupit !“ A její velké hnědé oči se opět zalily slzami. „Já peníze také nemám,“ zalitoval Malíček. Ale po chvíli přemýšlení zajásal: „Dej své sestřičce mě! Třeba u vás pak budu moci zůstat!“

A tak v jedné přerovské rodině proběhly vánoční svátky tak, jako nikde jinde. Malíček oběma děvčátkům povídal o svém podzemním světě a holčičky zase jemu o světě lidském. Dověděl se o dětech, se kterými si nemá kdo popovídat o jejich starostech a radostech a pochopil, že se musí za nimi vydat. A protože paní Zima byla se sněhovou nadílkou toho času velmi štědrá, tatínek Malíčkoví vyrobil lyže, aby se mohl k dětem dostávat rychleji, a opatřil je i speciálními bezpečnostními magnety, aby se mu při jeho cestách nic nestalo.

A věřte mi to, nebo ne, prý se z Malíčka stal díky těmto lyžím a nejobětavějšímu srdci trpasličí lyžařský šampión. Když potom sníh roztaje, lyže vymění za kolečkové brusle a dětem rozdává radost den co den, týden co týden, měsíc co měsíc, rok co rok.

1. Vánoční pohádka vznikla ze zcela náhodného zadání 15 slov. Ta pak v libovolném pořadí (a libovolném tvaru) byla použita podle vlastní fantazie do příběhu.

2. Urči slovní druhy těchto náhodně zadaných slov (jsou v textu podtržena):

<u>trpaslík-</u>	<u>židle -</u>	<u>zamrzlý-</u>
<u>těšit se-</u>	<u>skočit-</u>	<u>magnet-</u>
<u>48 -</u>	<u>soutěž-</u>	<u>svůj-</u>
<u>tabule-</u>	<u>lyže-</u>	<u>nejkrásnější-</u>
<u>opět-</u>	<u>díky-</u>	<u>hlavolam-</u>

3. Pozorně si přečti text Vánoční pohádky.

4. Napiš pět názvů klasických pohádek:

1.
2.
3.
4.
5.

5. Napiš nejzákladnější znaky klasických pohádek:

1. místo:
2. čas:
3. magické číslo:
4. boj mezi
5. začátek:
6. konec:

6. Vyhledej ve Vánoční pohádce ty prostředky, které jsou společné pro tuto pohádku a pohádky klasické:

1.
2.
3.
4.
5.
6.

7. Vyhledej ve Vánoční pohádce ty prostředky, které v klasických pohádkách nenajdeme:

1.
2.
3.
4.
5.
6.
7.

8. Podtrhni ta tvrzení, která odpovídají moderním – autorským pohádkám:

zasazení děje na neznámé místo, pohádka se tváří jako příběh ze života, pohádka připomíná příběh s dětským hrdinou, je důsledně uplatňováno použití magického čísla tři, děj se odehrává v současnosti a na konkrétním místě, nadpřirozená bytost je často dětsky nezkušená, vítězem je špatná lidská vlastnost

9. Vyber z následujících pojmů tři, které patří ke **všem** pohádkám, a podtrhni je: známý autor, fantazie, boj dobra se zlem, nadpřirozené bytosti, láska, macecha, porozumění se zvířaty, překonávání tří překážek, epika, próza.

10. Napiš jména známých autorů pohádek:

.....

.....

.....

Řešení:

úkol č. 2:

trpaslík- podst. jméno	židle - podst. jméno	zamrzlý- příd. jméno
těšit se- sloveso	skočit- sloveso	magnet- podst. jméno
48 - číslovka	soutěž- podst. jméno	svůj- zájmeno
tabule- podst. jméno	lyže- podst. jméno	nejkrásnější- příd. jm.
opět- příslovce	díky- předložka	hlavolam- podst. jméno

úkol č. 4 - pět názvů klasických pohádek – např.

1. Tři zlaté vlasy děda Vševěda
2. O perníkové chaloupce
3. O lišce Ryšce a ptáku Ohniváku
4. O chytré horáky
5. O zlatém kolovrátku

úkol č. 5

1. místo: neurčité nebo neexistující
2. čas: není určen
3. magické číslo: tři a jeho násobky, (příp. sedm)
4. boj mezi dobrem a zlem
5. začátek: bylo nebylo, kdysi dávno, za devatero horami, devatero řekami
6. konec: zazvonil zvonec a pohádka je konec, pokud neumřeli, žijí tam dodnes, a žili šťastně až do smrti

úkol č. 6 prostředky společné pro tuto pohádku a pohádky klasické:

1. Kdysi dávno nedávno – neurčitý čas
2. blízko neblízko (Přerova) – ne zcela určité místo
3. Kouzelná – nadpřirozená bytost (hodný trpaslík Malíček)
4. Kouzelný předmět (flakónek)
5. Pomoc člověku v nesnázích, pak i dalším dětem
6. Závěr - den co den, týden co týden, měsíc co měsíc, rok co rok

úkol č. 7 prostředky, které v klasických pohádkách nenajdeme:

1. Přerov
2. soutěž hlavolamů
3. 1.cena
4. lyže
5. speciální bezpečnostní magnety
6. lyžařský šampion
7. kolečkové brusle

úkol č. 8 : tvrzení odpovídající moderním – autorským pohádkám:

pohádka se tváří jako příběh ze života, pohádka připomíná příběh s dětským hrdinou, děj se odehrává v současnosti a na konkrétním místě, nadpřirozená bytost je často dětsky nezkušená

úkol č. 9: tři pojmy společné všem pohádkám: fantazie, boj dobra se zlem, epika

úkol č. 10: např. Karel Jaromír Erben, Božena Němcová, Václav Čtvrtek, František Nepil, Karel Čapek, Karel Šiktanc, Miloš Macourek, Josef Lada, Jarmila Turnovská, Pavol Dobšinský, Hans Christian Andersen, bratři Grimmové (Jacob a Wilhelm), Otfried Preussler, Oscar Wilde, Charles Perrault, Antoine de Saint-Exupéry, Jurij Nikolajev,